

Štefanoviću; tega imam tedaj, čast Bogu, čitavega še dandenes. — Zdrav razum bi bil modroval vsaj tako: „Ker N. ne zahteva tega srbskega slovarja, tedaj ga menda ima.“

Ker je g. Caf na žalost že mrtev, ne morem se ž njim pričati. Sebi v zagovor pred slovenskim svetom naj odgovorjam samo na poglobitve točke, s katerimi me je pismeno koril in deval na nič, zato ker ga je bilo jako strah mojega „rešetanja“ (glej „Slov. Nar.“ št. 85 na 2. strani pod b). Kako se je bal siromak tega „kritičnega rešetanja“ vseh besed (tedaj tudi Cafovih nabirkov), to kaže njegov odgovor v „Sl. Nar.“ št. 85 pod e): „O sumljivih besedah, kakor gosp. Navratil dalje piše, brez pisateljev imena in kraja jaz (Caf) molčim.“

Odkritosrčno moram povedati, da sem imel pri „sumljivih“ besedah v mislih posebno P. Marka Pohlina pa slovečega g. Cafu. Ko sem imel že leta 1848 ali 1849... pregledavati njegove obilne nabirke, dozdevala se mi je marsikatera beseda bolj česka nego slovenska; tudi nekemu drugemu izvrstnemu jezikoslovcu, ki je imel priliko prebirati novejšje nabirke Cafove, zdele so se mnoge Cafove besede jako sumljive. Kdor je čital Cafov slovenski prevod „Robinsona mlajšega“ (če se ne varam), prebavljal je — Bog tega vrlemu Oroslavu ne šteje za greh! — čudno mešanico. Ne, da bi odrekoval gosp. Cafu „besedno bogatstvo“, ki si ga je pridobil s preveliko svojo marljivostjo; — ali dozdeva se mi močno, da je besede mešal, bodi si hoté ali pa nehoté; nehoté, ker se je siromaku menda mešalo po glavi od besedne preobilnosti; ali pa tudi hoté, nemara iz prevelike ljubezni do slovenščine, ker si je namreč želel jako bogatega maternega jezika.

Naj si je pa ta želja velike hvale vredna, takega ravnanja vendar ne more hvaliti noben korenito izučeni in praktični jezikoslovec. Vsako slovansko narečje ima svoje posebno preglasje (Lautlehre); ne dá — ne sme se tedaj katera si bodi beseda — „ni pet, ni šest“ prenesti iz narečja v narečje.

Kako je vrela pokvarjena krv siromaku Cafu o odpisavanju, kažejo nam besede njegove o meni: — „ali jih je (N.) uže kaj sam zapisal?“ (slovenskih besed), — on, ki je več let Slovenije ločen!!!“ „On bode tedaj, kakor se v listu hrusti (sic) „lesičje sine“ med Slovenskim narodom na Dunaji zalezoval!?!“

Po tej „zobčasti“ podobi Cafovih beséd: „On (N.) bode tedaj, kakor se v listu hrusti (?) „lesičje sine“ med slovenskim narodom na Dunaji zalezoval“ — utegnil bi kdo soditi, da sem res v svojem listu govoril o kakih „lesičjih sinih med slovenskim narodom na Dunaju.“

To pa ni tako, nego... vse drugače. Gosp. dr. J. Bleiweisa pooblaščajem, da sme moj list, ki sem mu ga pisal 8. decembra 1871, pokazati vsakemu, kdor se hoče sam preveriti, da sem besedoval ondi tako: „Po vsem tem*) vidim, „da bom vedno moral pri rokah imeti vés rokopis, kolikor ga je, t. j. poleg vesoljnega tudi Zalokarjevega, Miklošičevega, Cafovega itd., zato da se uverim lahko vsaki čas iz izvornika, kako in kaj? — ni li zapeljal koga P. Marka (Pohlina), ali pa kterege drugega očeta lesičji sín?“

Gosp. Caf je tedaj te besede moje sam ob sebi šegavo**) presuknil na „lesičje sine med slovenskim

narodom na Dunaju“. — Koga je on hotel pičiti s temi prevrženimi besedami, tega ne vem; a dobro pámetim (pomnim), na koga sem meril jaz.

Zastran slovenskih besed nabiranja naj se pa pozovem spametno na hvalo, ki mi jo daje slavni gosp. dr. Miklošič v svojem staroslovenskem slovarju, zato ker sem mu prepustil za rabo novoslovenske besede, ki sem jih sam nabiral po Metliki in po Metliški okolici.*) Pa tudi še pozneje (1867 pa 1871) sem nabiral in nabral ondot mnogo lepih besed domačega korenena. Navedeno vprašanje Cafovo: (— — „ali jih je (N.) uže kaj sam zapisal“?) pa svedoči, da on ni imel preimenitnega tega slovarja, v katerem so zaznamovane vse moje besede s kratico: „Metl.“ (Metlika), kakor se čita na istega slovarja XIV. strani.

(Dalje prihodnjič.)

Slovansko slovstvo.

* *Sveti Hermagora, slovenski apostelj.* Součencem svojim v spomin petindvajsetletnice priprosto zložil po stari pripovedki Janez Volčič, duhoven Ljubljanske škofije. Novomesto 1874.

Tako se imenuje nova knjižica, katero je v gori navedeni namen na svitlo dal gosp. Janez Volčič, podžupnik Podgradom. Drobna knjižica v ličnem slovenskem jeziku lepo množi narodno blagó, kakor nam kaže predgovor njen, ki se tako-le glasi: „Naj ta priprosta pesem ponovi in ohrani starodavne in domače pripovedke o našem prvem apostelju sv. Hermagoru, katera pravi, da je sv. Hermagora šel na Osolnik pri Loki, kjer se je z Bogom pogovarjal in mu je Bog kazal tek časa, ter mu domovino v varstvo izročil. Še sedaj se kažejo stopinje po senožeti tega hriba, katere ljudstvo temu apostelju pripisuje in se zagriniti ne dajo.“

Naša dežela ga od nekdanj časti svojega apostelja.

Tudi imé Hermagora potrjuje to govorico. Druga stara imena so polatinčili; Hermagora je pa čisto imé ostalo. Menda to imé Lahom ni bilo lahko izgovorljivo; tudi ne prav umevno. Hribovci v tem kraju pa še dan današnji izrekujejo „g“ bolj šumeče, blizo podobno za „h“. Oni pravijo nekako: „Hrem na horo“ namesto „Grem na goro.“ Od tod tudi nekako: „Hermahora“ namesto „Hermagora“, popačeno „Mohor“ kakor se mnogi Ločani pišejo.

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Ne gledaj devojko, na lepe prozore (okna), nego kite hraniti more.

Da je to medeno, bi bilo doma pojedeno (rečejo dekleta, ako si kdo iz ptujega kraja ženo pripelje).

Još ti ni črn čade (črn vol) na noge stal (ti še nisi nesreče poskusil).

Gospod s vami ima sena i slami (po staro mesto slame — pop ima vsega i vsačesa).

Nesložna bratja kmetščinu razvratja, a složna bratja druge platja.

*) To je zlasti po sumljivih besedah, ki sem jih nahajal v vesoljnem ali velikem rokopisu za slovar, in to samo v 12 pôlah.

**) Staroslovenska beseda „šegav“ za pomén „witzig“ je še navadna med Belimi Kranjci blizo Metlike. Prim. Mikloš. „Lexic. paleosl.-graeco-lat.“ 1862—1865 pod besedo: „šega“ itd. „šegati“ joci. „Vtip“, „vtipno“ je vzeto iz češčine. Pis.

*) V predgovoru za imenovani veliki slovar „Lexicon paleo-slovenico-graeco-latinum“, „emendatum auctum“, Vindobonae 1862—1865, piše g. pisatelj: „Gratias igitur agimus quam maximas amicis I. Brčić, G. Daničić... et I. Navratil, qui nobis aut codices aut ea tradiderunt, quae suo usui paraverant.“

On ne vidi, koliko mu je jaram dug (ne ve, da je sužen).

Kojoj je ženovati, ni joj devovati (žena naj se ponaša, kakor se pristojí ženi; a devojka, kakor devojki).

Motovilo ženu bilo (neolikan mož ženo tolče).

Misliš, da se tu tovari (osli) s klobasicami sapinjaju; a sada vidiš, da ni tovari, ni klobasic (se reče, ako kdo bolje išče, pa huje najde).

Pojti z vodom (na bolje), pojti proti vodi (na huje — u nižinah je bolje, nego na gorah).

Bolje prazan dvor, nego vrag (poredna živina) u dvoru.

Da biš z manom jil, biš jil (da si potreben, kakor jaz, bi ti bila vsaka hrana dobra).

Bolnika uljejati; dati mu s. olje.

Ni toliko, ča je oku težko; nič.

Da mi Bog kruha ne omanjka; omanjkati storiti, da manjka.

Omiliti se; na malo priti.

Hantariti, hantaviti; brez dela hoditi.

Nadàm (od naduti se), napuhnjenje.

Vodni skok na jazu, malinu; vodopad; po istersko vodoskok.

Vodni šlopot, das Geplätscher des Wassers.

Ovce, trk na pašu, trk na muzaru, trk va dvor; tako se ovce tirajo.

Van i van, skroz in skroz.

Cikomo novo; povse novo.

Razvrg; razvrženje.

Mnogovrstne novice.

* *Koliko je slepih?* Iz sporočila, katerega je na Dunaji shod v prid slepcev sestavil in ga ministerstvo raznim namestništvom poslalo, razvidi se, da v avstrijskih deželah je 29.605 slepcev, izmed njih samo 300 v zavodih na Dunaji, v Döblingu, Brnu, Pragi, Lincu, v Peštu itd. dobiva poduk, da si zamorejo potem kruh služiti. Misli se, da bodo na Dunaji zavod slepih povečali. Na vsi zemlji štejejo 1 milijon slepcev.

* *Na nov način pečejo kruh*, pripoveduje „Naša Sl.“ tako-le: Mesto sladke vode in soli vzame se morske vode in kruh je neki prav dober posebno zarad tega, ker izločuje želodčine kisline. Priporoča se zdravim in bolnim.

Naši dopisi.

V Gorici. — Deželni zbor se je začel 19. t. m. z navadnimi formami. Deželni glavar grof Coronini je pozdravil nazoče poslance in predstavil dvornega svetnika bar. Rechbacha kot vladnega komisarja. Vlada je dozdej predložila le načrt o zemljišnih knjigah. V drugi seji so se volili navadni odseki. Tretja seja utegne biti proti koncu t. m., ako bodo odseki kaj tvarine napravili. Sploh pa se misli, da bode letošnje pozasedanje precej suhoparno.

Iz Istre 19. avg. — Tudi naš deželni zbor v Poreču se je pričel 19. t. m., sešlo se je pa k prvi seji le 15 poslancev.

Iz Gorjan 23. avgusta. — Mlatilnica, katero je naša soseska po kmetijski družbi dobila za znižano ceno od g. Debevca v Ljubljani iz Pražke Umrath ove fabrike, izvrstno dela. — Smo sicer le samouki pri njej, prej še nihče ni vedel, kako ravnati ž njo, in v začetku je marsikateri z glavo majal, ker ni verjel, da bi čisto in hitreje mlatila. — Mala nesreča, ki se jej je koj pripeljani pripetila, je bila vzrok, da je potem še čez teden dni nismo mogli poskusiti. Pa zdaj smo jo pred 7 dnevi zagnali in omlatili smo 72 bran pšenice in ječ-

mena tako čisto in ročno, da vse strmi. Hvala slavni kmetijski družbi za njo!

Iz Kranja 20. avg. — Ko se je, kakor so „Novice“ že povedale, odpovedal gosp. Jugovic mestnemu županstvu, je občinski odbor si izvolil gosp. apotekarja Dragotina Šavnika, velecenjenega našega domoljuba, za župana. Kakor živo milujemo dogodbo, ki je gosp. Jugovica napotila v odpoved županstvu, tako smo veseli, da je odbor po odstopu gosp. Jugovica na čelo mesta postavil moža tacega, da ne bi si bil mogel boljšega izbrati. Gosp. Dragotin Šavnik ima blago srce za rojstni svoj kraj, — on ima od časa, ko je oče njegov županoval, vednosti občinske, — on je sploh izveden mož in če tudi je še mlad, vendar je mirne krvi, ki je pred vsem potrebna županu, sicer pa je mož trdnega značaja, katerega ni oskrnil oni sedanji laži liberalizem, ki tako imenovane mladoslovence na žalost matere „Slovenije“ prekucuje v maloslovence. Po vsem tem kličemo tedaj novemu županu srčno: živijo!

Iz Vrhnike 24. avg. *) — Po dolgem deževanju bil je včeraj prvi lep dan, Vrhnicanje so se veselili lepe nedelje, al prenašlo. Ni še bilo poldne, kar se zasliši zvoná tužni glas, ki naznanja ogenj. In res, privali se velik steber dima kviško in v malo minutah je v ognju več hiš. Vse hiti na pomoč, pa ognja sila je prevelika, požar se čedalje bolj širi. Zato telegrafirajo iz Borovnice v Ljubljano po požarno stražo, katera je res prav kmalu prišla in sicer 24 mož z gasilnim orodjem, ki so se prav vrlo obnašali. Tudi iz Logaca in Borovnice nam je prišla pomoč. Vkljub silnemu prizadevanju pa je požar še le proti večeru bil zadušen in zdaj se je pokazala škoda, katero je naredil. Strašen pogled! Vpepeljenih je 26 hišnih številk s 34 poslopji, škode čez 50.000 tisuč gold. Zavarovanih je bilo nekaj, vsi ne, pri banki „Sloveniji“ pa nobeden. Ubogi usmiljenja vredni ljudje! Naj bodo priporočeni dobrotnikom! — Ogenj je nastal po neki ženi, ki je kosilo kuhala in kateri se je, kakor pravijo, „plamen vtrgal“ ter všel skoz dimnik na streho.

Iz Ljubljane. — C. kr. deželna vlada je 18. t. m. razglasila sledeči

Klic!

„Huda nevihta s točo vred je razsajala 12. dan avgusta t. l. v davknem okraji Novega mesta. Prišla je ta nevihta iz Dobrnič, zasukala se proti Št. Petru in od ondod čez Gorjance ter je v 28 davknih občinah okrajnega glavarstva Novomeškega pokončala poljske in vinogradske pridelke sèm ter tjà deloma. Škoda vzrokovana po tej nevihti znese po približevalni cenitvi več kot pol milijona goldinarjev. Temu se mora pa še prišteti škoda vzrokovana po sadnem drevju in vinski trti, kakor tudi pri polnih po viharju podrtih kozolcih in odkritih strehah na poslopji.

Po hudem nalivu je postala kar naenkrat taka povodenj, da so se hiše, hlevi, gumna in druga poslopja napolnila s točo in vodo; celó živina se je mogla iz nekaterih hlevov le z veliko težavo oteti. Sadno drevje se je s koreninami izruvalo, voda je zagraje raztrgala in odnesla ter je nanesla na mnoge travnike blata in je z mnogih njiv vzela vso prst.

Nesreča je toliko večja, ker je bila 19. julija lanskega leta vse te občine zadela ravno taka strašna toča.

V pomoč tem revežem se bodo nabirali milodari v celi kronovini, ter se to razglašja s tem pristavkom, da se bodo milodari prejemale in naklanjali, kamor so na-

*) Ker nam je drugi dopis došel še le, ko je bil ta že stavljen, smo mogli iz njega posneti le nekatere stvari.